

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมปัจจุบัน ข่าวสารถือได้ว่า มีส่วนสำคัญไม่น้อยต่อการใช้ชีวิตประจำวันของเรา ช่วยให้รับรู้ความเป็นไปในสังคมและ เป็นข้อมูลในการตัดสินใจหรือเป็นแนวทางในการทำงาน ทั้งยังตอบสนองต่อความอยากรู้อยากเห็นต่อสังคมส่วนอื่น รวมทั้งพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้และทันต่อเหตุการณ์ อิงสำหรับคนในเมืองหลวงในยุคปัจจุบัน ข่าวสารถือได้ว่า เป็นอาหารของสมอง ซึ่งต้องบริโภคทั้งเป็นเวลาและ ไม่เป็นเวลา เช่นการอ่านหนังสือพิมพ์ทุกเช้า ฟังรายการข่าววิทยุขณะขับรถ ไปทำงาน หรือการติดตามข่าวจากเครือข่ายข่าวข้ามชาติ ข่าวสารกลายเป็นสิ่งสำคัญต่อสังคมและต่อชุมชน มีผู้ให้คำนิยามของคำว่า ข่าว ไว้อย่างหลากหลาย “ข่าวคือ รายงานเหตุการณ์ ซึ่งเกิดขึ้น ไม่นานมานี้ ” (Webster - Merriam Dictionary : Pocket Books, 1974)

“ข่าว คือการรายงานอย่างทันทั่วทั้งที่เกี่ยวกับทุกอย่าง ซึ่งมนุษย์สนใจ และข่าวที่ดีที่สุดคือ ข่าวซึ่งผู้อ่านสนใจ”(Bond, 1955: 5) “ข่าว คือสิ่งใหม่ แต่ยังไม่เป็นที่รู้จัก ” (ประจักษ์ วัลลภโก, 2516: 19) “ข่าว คือ เหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อคนจำนวนมาก เป็นเหตุการณ์ที่ไม่ธรรมดา หรือคือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียง ” (Mencher, 1983: 4)

ศุภา ศิริमानนท์ (2525)นักวิชาการสื่อสารมวลชนให้คำนิยามของข่าว ไว้อย่างกว้างขวางว่า “ คือเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งได้เกิดขึ้นใหม่ๆ ตกๆ ถูกถ้วนและให้ภูมิปัญญาน่ารู้เห็น หรืออาจได้แก่ การค้นพบต่างๆ อาจจะเกี่ยวกับธรรมชาติต่างๆ และอาจจะ ได้แก่เรื่องราวชนิดต่างๆ ซึ่งกระทบถึงประชาชนคนอ่าน ข่าว คือข้อเท็จจริง ตาเรสำคัญเกี่ยวกับเกิดขึ้นของเหตุการณ์บางอย่างหรือของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเกี่ยวกับความคิดซึ่งทำให้ผู้คนสนใจ เนื่องจากมีผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อชีวิตของผู้คน ข่าวคือสิ่งซึ่งประกอบขึ้นด้วยกิจกรรมนานาประการ ในกระแสสังคม อันเป็นที่สนใจ ของผู้คนทั้งปวง และข่าวที่ดีที่สุดก็คือข่าวซึ่งเป็นที่สนใจของคนส่วนใหญ่ ”

ข่าวสารในยุคแรกจะส่ง ไปยังผู้รับโดยผ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งถือเป็นสื่อมวลชนในยุคต้น สำหรับในประเทศไทย หนังสือพิมพ์ฉบับแรกที่ชื่อว่า บางกอกกรีกอร์เคอร์ ของหมอบรัดเลย์ได้ตีพิมพ์ออกสู่ผู้อ่านในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ.2384 ในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ แม้จะมีออกการพิมพ์เพียง 300 ฉบับและออกเป็นรายปักษ์ก็ตาม แต่ก็ถือว่าหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ ได้ทำให้

เกิดช่องทางของข่าวสารขึ้นใหม่ในสังคมไทยยุคนั้น การออกหนังสือพิมพ์ได้เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ จากเดิมที่ไม่ได้เสนอข่าวสารเป็นหลัก แต่จะมีเนื้อหาเป็นพงศาวดารและประวัติศาสตร์ เช่น หนังสือพิมพ์สยามประเภทสุนทโรวาทพิเศษ ซึ่งออกโดย ก.ศ.ร.กุหลาบในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยในสมัยรัชกาลที่ 6 หนังสือพิมพ์มีมากขึ้นและมีการเสนอข่าวสารอย่างจริงจัง การขุดคุ้ยความจริงบางอย่างของหนังสือพิมพ์ มีผลไปถึงการปรับปรุงแก้ไขของทางราชการ อย่างไรก็ตามวิธีการเขียนสมัยนั้น ยังเน้นอยู่ที่เนื้อหามากกว่า ที่จะอยู่ในลักษณะวิธีการเขียนข่าว (สุกัญญา ติระวานิช , 2520)

สื่อหนังสือพิมพ์ได้ครองช่องทางของข่าวสารไว้ จนกระทั่งเกิดสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากความสำเร็จของอูกลิโม มาร์โคนี นักประดิษฐ์ชาวอิตาลี ในปี พ.ศ.2444 ในการส่งสัญญาณวิทยุ โทรเลขข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก จนได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาผู้ให้กำเนิดวิทยุกระจายเสียงสำหรับในประเทศไทย พลเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชร อัครโยธิน เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำริให้ทดลองตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงในปี พ.ศ.2471 และทรงติดต่อกับบริษัทวิทยุในประเทศสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ.2475 ให้เข้ามาทดลองรับส่งโทรทัศน์ในประเทศไทย แต่ยังไม่ทันดำเนินการก็เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้น จนเรื่องนี้ถูกระงับไปและไม่มีความเคลื่อนไหวอีกเป็นเวลา 20 ปี หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 จึงได้มีการจัดตั้งสำนักงานโฆษณาการ

สำนักงานแห่งนี้ได้รับ โอนกิจการส่งวิทยุกระจายเสียงจากกรมไปรษณีย์โทรเลข ซึ่งต่อมาได้ยกฐานะขึ้น เป็นกรมโฆษณาการและได้เปลี่ยนชื่อสถานีวิทยุกระจายเสียงจากเดิม สถานีวิทยุกรุงเทพฯที่พญาไท เป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มีสถานะเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ นับจากนั้นข่าวสารได้แพร่หลายผ่านสื่อมวลชนที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ แม้ว่าวัตถุประสงค์ในการมีวิทยุกระจายเสียง จะไม่ได้ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารก็ตาม โดยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ทรงมีพระราชดำริในการเริ่มออกอากาศวันแรกของสถานีวิทยุกรุงเทพฯที่พญาไท เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2493 ว่า “ การวิทยุกระจายเสียงที่ได้เริ่มจัดขึ้น และทำการทดลองตลอดมานั้น ก็ด้วยความมุ่งหมายว่า จะส่งเสริมการศึกษาการค้าขายและการบันเทิง ” (สรรพสิริ วิรัชศิริ, 2533: 23)

หลังจากการเสนอข่าวสารได้ผ่านช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางเสียง ต่อมาในปี พ.ศ. 2495 จอมพลแปลก พิบูลสงครามนายกรัฐมนตรี ได้เล็งเห็นความสำคัญของอิทธิพลของสื่อมวลชน โดยเฉพาะวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์ที่สำคัญและสามารถให้การศึกษาทงอ้อมแก่ประชาชนได้ด้วย แม้จะถูกต่อต้านจากหลายฝ่ายว่า เป็นการสิ้นเปลือง

งบประมาณ เพราะเครื่องรับโทรทัศน์มีราคาแพง ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถซื้อหาได้ ในขณะที่ประเทศชาติยังคงอยู่ในภาวะฝืดเคือง ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้ตั้งบริษัทจำกัด เพื่อหารายได้เลี้ยงตัวเอง

ในวันที่ 14 กรกฎาคม 2495 ซึ่งตรงกับวันคล้ายวันเกิดของจอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี บริษัทวิทยุและโทรภาพ จำกัด ผู้เข้าร่วมยื่นซองประกวดราคา ต่อคณะกรรมการจัดหาเครื่องส่งวิทยุโทรทัศน์ ก็ได้นำอุปกรณ์การส่งวิทยุโทรทัศน์ ยี่ห้อ PYE ของอังกฤษมาแสดงให้ประชาชนชม ที่ห้องส่งวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ โดยได้ส่งภาพการทดลองให้จอมพล ป.พิบูลสงครามชมที่ทำเนียบรัฐบาลด้วย ในระหว่างที่จัดหาซื้อเครื่องส่งนั้น คณะรัฐมนตรีก็มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งบริษัทจำกัด ชื่อว่า บริษัท ไทยโทรภาพ จำกัด เพื่อดำเนินการโดยรัฐบาลเข้าถือหุ้นด้วย เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2495 และต่อมาในวันที่ 18 สิงหาคม 2495 ก็มีมติเพิ่มเติมให้บริษัทดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงด้วย คำว่าวิทยุโทรทัศน์ยังไม่เป็นที่รู้จักกันในขณะนั้น โดยภาษาอังกฤษได้ใช้คำว่า TELEVISION

กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้ทรง วิเคราะห์ศัพท์และได้บัญญัติเป็นภาษาไทยว่า “วิทยุโทรทัศน์” และคณะรัฐมนตรีมีมติ ให้เรียก “Television” ว่า วิทยุโทรทัศน์ (เสงี่ยม เผ่าทองสุข, 2533 : 23) การจัดตั้งบริษัทจำกัดได้ดำเนินการ เป็นผลสำเร็จในวันที่ 23 กันยายน 2495 โดยได้ยื่นหนังสือจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ไทยโทรภาพ จำกัด ด้วยทุนจดทะเบียน 20 ล้านบาท มีกรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ร้อยละ 55 มี อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เป็นประธานกรรมการบริษัท และมีรองอธิบดีคนหนึ่งเป็นกรรมการ ผู้จัดการบริษัท

สำหรับการจัดซื้อเครื่องส่งโทรทัศน์นั้น ปรากฏว่า บริษัท. บาโรเบอร์น (1948) ตัวแทน ของบริษัท อาร์.ซี.เอ.แห่งสหรัฐอเมริกา ได้รับเลือกและอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้เป็นผู้จัดหา เครื่องส่งโทรทัศน์ในราคาประมาณ 19 ล้านบาท เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2496 ส่วนการตั้ง สถานีโทรทัศน์ ภายใต้การดำเนินการของบริษัท ไทยโทรภาพ ก็ได้รับความเอื้อเฟื้อจาก กรมธนารักษ์และธนาคารแห่งประเทศไทย ในการให้ที่ดินบริเวณธนาคารแห่งประเทศไทย แขวงบางขุนพรหม กรุงเทพมหานคร ก่อสร้างสถานีโทรทัศน์ตามแบบของบริษัท อาร์.ซี.เอ. โดยบริษัทฯ ได้ส่งเจ้าหน้าที่ 6 คน ไปฝึกงานกับ อาร์.ซี.เอ. เป็นเวลา 6 เดือน จนกระทั่ง วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2498 อันเป็นวันชาติขณะนั้น สถานีโทรทัศน์แห่งแรกของไทย ก็ได้เปิด อย่างเป็นทางการ โดยได้ออกอากาศแพร่ภาพเป็นวันแรก โดยใช้ชื่อสถานีว่า “สถานีวิทยุโทรทัศน์ ไทยทีวี” หรือเรียกกันสั้นๆว่า “ไทยทีวี” ออกอากาศทางช่อง 4

ก่อนหน้าที่จะเกิดสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใหม่ที่เรียกว่า TELEVISION นั้น ได้มีบุคคลผู้หนึ่ง เสนอบทความชิ้นแรกที่เกี่ยวข้องเรื่องนี้ ในหนังสือชื่อว่า “วิทยุโทรภาพ” แจกเป็นของชำร่วยในงานทอดกฐินของกรมโฆษณาการที่วัดบูรณศิริเมื่อปี 2492 บุคคลผู้นั้นคือ สรรพสิริ วิริยศิริ ข้าราชการหนุ่มของกรมประชาสัมพันธ์ สรรพสิริกล่าวว่า

“ผมเขียนไว้ในหนังสือแจกในงาน เพื่อเจือถึงคุณพิเศษนานาประการของวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งสมัยนั้นเรียกว่า วิทยุโทรภาพ สื่อมวลชนแขนงใหม่ซึ่งเพิ่งเจริญขึ้นในอเมริกาก่อนหน้านั้นไม่กี่ปี และซึ่งพวกเราได้พยายามชักเยียดให้ท่านผู้ใหญ่ในบ้านเมืองสมัยนั้น รู้สึกทักท้วงเอาว่าเป็นความคิดริเริ่มของท่านจนสำเร็จ ในตอนท้ายของบทความนั้นผมว่าไว้ว่า ข้าพเจ้าหวังว่าความฝันนี้จะเป็ความจริงขึ้นได้สักวันหนึ่ง...อย่างน้อยก็ในชั่วชีวิตของข้าพเจ้า” (สินีทธิ์ สิทธิรักษ์, 2533: 17) หลังจากนั้นหนึ่งปีก็ได้เกิดวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทยและนายสรรพสิริ วิริยศิริก็เป็นหนึ่งในบุคคลไม่กี่คนที่บุกเบิกงานด้านโทรทัศน์ ชีวิตของนายสรรพสิริ วิริยศิริ ก็เข้ามาผูกพันกับสื่อมวลชนแขนงใหม่นี้ทั้งรุ่งโรจน์และตกต่ำ

ในการออกอากาศวันแรกของโทรทัศน์ไทยนั้น มีสรรพสิริ วิริยศิริ เป็นผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์คนแรก และเป็นช่างภาพที่ถ่ายภาพข่าวแรกที่เสนอในวันนั้น ทั้งนี้เนื่องจากนายสรรพสิริได้เข้าไปรับตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายพร้อมกันถึงสามหน่วยงานของบริษัทไทยโทรทัศน์ คือ ฝ่ายข่าวและการประกาศ สถานีวิทยุท.ท.ท. ฝ่ายข่าว และฝ่ายช่างภาพของสถานีโทรทัศน์ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ยืมตัวสรรพสิริ จากตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิทยุโทรภาพ กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งสรรพสิริ เป็นบุคคลแรกที่ได้รับตำแหน่งหัวหน้าแผนกนี้ ในขณะที่เทคโนโลยีทางด้านวิทยุโทรทัศน์เพิ่งจะเข้ามามีบทบาทในประเทศไทย โดยก่อนหน้านั้นสรรพสิริเคยเป็นหัวหน้าแผนกสื่อข่าว ในสังกัดกองหนังสือพิมพ์ กรมโฆษณาการ(กรมประชาสัมพันธ์-ผู้แต่ง)และได้ผ่านงานหลายประเภท สรรพสิริ กล่าวไว้ในบทความชื่อ หุทิพย์ หกสิบปี ในหนังสือ 25 กุมภาพันธ์ 2533 วันวิทยุกระจายเสียง ครบรอบ 60 ปี ว่า “เป็นอันว่าเข้าทำงานกรมโฆษณาจนเปลี่ยนเป็นกรมประชาสัมพันธ์ไม่ถึงสิบปี ผมก็มีโอกาสได้ทำทุกอย่างในสายงาน ทั้งการข่าว การประชาสัมพันธ์ แถมการโฆษณาที่เขาจะเขาด้วย ”

สรรพสิริ จึงเป็นผู้มีบทบาทอย่างมากทั้งในแง่การบริหารงาน และแง่การปฏิบัติงานในการบุกเบิกงานข่าวโทรทัศน์ในประเทศไทยในยุคต้นของการมีโทรทัศน์ ด้วยความรู้ความสามารถอันเป็นคุณสมบัติของสรรพสิริเองแล้ว ประสบการณ์สำคัญที่สรรพสิริได้เอามาใช้ในการปฏิบัติงานได้จากการสามารถสอบ เข้าไปเป็นเจ้าหน้าที่ประกาศข่าวและเขียนบทความทางวิทยุของสถานีวิทยุเสียงอเมริกา (VOICE OF AMERICA) ทั้งยังได้เป็นผู้ประกาศสถานีวิทยุกระจายเสียง

สหประชาชาติ รวมทั้งได้ศึกษาวิชาการถ่ายภาพของสถาบันนิวยอร์ก อินสตีติว ออฟโฟโตกราฟี นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ในระหว่างปี พ.ศ.2494-พ.ศ. 2495 นอกจากประสบการณ์จากการทำงานและความรู้จากการศึกษาด้านถ่ายภาพแล้ว สรรพสิริยังได้สัมผัสกับกลิ่นอายของการทำหน้าที่สื่อมวลชน ในประเทศที่มีระบอบเสรีประชาธิปไตยที่เฟื่องฟูที่สุดในขณะนั้น ซึ่งสรรพสิริ ได้ซึมซับและนำกลับมายังประเทศบ้านเกิด จนได้ทำให้ชีวิตของนายสรรพสิริต้องหักเหและตกต่ำในระยะหนึ่ง ซึ่งจะกล่าวต่อไป

ในขณะที่สรรพสิริได้เริ่มต้นงานที่เกี่ยวข้องกับโทรทัศน์นั้น สื่อโทรทัศน์ได้กลายเป็นช่องทางข่าวสารใหม่ที่ทรงอิทธิพล รวมทั้งได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง “ไม่เพียงแต่บทบาทของโทรทัศน์ในมิติของความทันสมัย ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และการศึกษาเท่านั้น ที่ได้รับความสนใจ หากบทบาทที่คาดว่าจะใช้ประโยชน์ได้ในทางการเมืองก็เป็นสิ่งที่สังเกตเห็น เช่นกัน ” (สินีทธิ์ สิทธิรักษ์, 2533: 50) ทั้งนี้โดยความได้เปรียบของโทรทัศน์ “วิทยุภาพหรือโทรทัศน์ที่สามารถนำทั้งภาพและเสียงของบุคคลสำคัญ ในวงการรัฐบาล ไปสู่บ้านเรือนประชาชน ย่อมจะเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบุรุษในอนาคตอันใกล้ ความมั่นใจในศักยภาพของโทรทัศน์นั้น แม้ประธานาธิบดีเดอโกลด์ ผู้นำฝรั่งเศสเคยกล่าวไว้ว่า พวกเขาไม่มีหนังสือพิมพ์ แต่ข้าพเจ้ามีโทรทัศน์ (สินีทธิ์ สิทธิรักษ์, 2533: 50)

นอกจากนี้ช่องทางข่าวสารที่ผ่านทางสื่อโทรทัศน์นี้ ทำให้ผู้รับสารมีความเชื่อถือในข่าวมากกว่าสื่ออื่นๆ การสำรวจในระดับชาติในสหรัฐอเมริกา 3 ครั้ง โดย เอลโม โรเฟอร์ ในปี 1959, 1961 และ 1963 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนโน้มเอียงอย่างมากในการเชื่อข่าวโทรทัศน์เมื่อเทียบกับสื่ออื่นๆ (Irving E.Fang, 1968: 123) เช่นเดียวกับการศึกษาของ คาร์เตอร์และกรีนเบอร์กในปี 1968 ที่พบว่า สื่อที่ประชาชนเชื่อถือสูงที่สุดคือ โทรทัศน์ รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์และวิทยุ จึงเห็นได้ว่า นักสื่อมวลชนโทรทัศน์ มีข้อได้เปรียบอยู่ 2 ประการคือ มีความสามารถทางเทคโนโลยีอยู่เบื้องหลัง และมีความเชื่อถือของผู้รับชมอยู่เบื้องหน้า

ในขณะที่บริษัทไทยโทรทัศน์ได้จัดตั้งขึ้น ภายใต้รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม สรรพสิริได้เป็นผู้บุกเบิกงานทางด้านโทรทัศน์อีกหลายด้านในระยะต่อมา ไม่ว่าจะเป็นการทำข่าวโทรทัศน์ การผลิตสารคดีเสนอทางโทรทัศน์เป็นครั้งแรก การถ่ายทอดสดการชกมวยเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2500 จากความยึดมั่นในการเป็นสื่อสารมวลชนที่ดีได้เกิดความขัดแย้งกับรัฐบาล จนถึงถูกย้ายงานและสรรพสิริได้ลาออกจากข้าราชการ โดยได้ออกไปทำงานส่วนตัวบุกเบิกโฆษณาทางโทรทัศน์และผลิตสารคดี จากการที่การผลิตภาพยนตร์โฆษณาเสนอทางโทรทัศน์เป็นครั้งแรก

และพัฒนางานด้านโฆษณา ทำให้สรรพสิริได้รับเกียรติให้เป็นนายกสมาคมโฆษณารุทกิจแห่งประเทศไทยในปีพ.ศ.2515-พ.ศ.2516 และนายกสมาคมช่างภาพสื่อมวลชนแห่งประเทศไทยคนแรก

แม้ว่าการทำธุรกิจโฆษณาจะไปได้ดี แต่สรรพสิริยังคงมีใจรักงานข่าวโทรทัศน์ ในระหว่างปี พ.ศ.2511 สรรพสิริก็ได้รับงานตั้งสถานีโทรทัศน์วงจรปิดในท่าอากาศยานกรุงเทพ โดยเน้นรายการข่าวและสารคดี แต่ประสบกับความล้มเหลวเนื่องจากค่าใช้จ่ายสูง ในปี พ.ศ. 2512 สรรพสิริได้เข้าไปบุกเบิกฝ่ายข่าวโทรทัศน์ สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ของบริษัท บางกอก เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด จนกระทั่งปี พ.ศ.2514 ก็ได้ลาออกเนื่องจากขัดแย้งในด้านการทำงาน

ในปี พ.ศ.2518 สรรพสิริได้กลับมาสู่งานข่าวโทรทัศน์อีกครั้ง โดยได้เลือกให้รับตำแหน่งสูงสุดของบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด คือกรรมการผู้จัดการบริษัทไทยโทรทัศน์ บริหารงานสถานีวิทยุ ท.ท.ท.ซึ่งมีผู้นิยมรับฟังอย่างมากในยุคนั้นและสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 9 แต่ด้วยความเป็นนักสื่อสารมวลชนในระบอบประชาธิปไตย ที่ถือองรอยาบรรณของการเสนอข่าวอย่างเที่ยงตรงและรวดเร็วก็ทำให้นายสรรพสิริ ถูกปลดจากตำแหน่งในปีต่อมา ระหว่างการเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 เมื่อนิสิตนักศึกษาพร้อมตัวกันประท้วงการเดินทางกลับของจอมพลถนอม กิตติขจร อดีตนายกรัฐมนตรีซึ่งถูกขับไล่ออกในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 มีการชุมนุมประท้วงและถูกรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียรปราบปรามอย่างรุนแรง

สรรพสิริได้ตัดสินใจให้สถานีวิทยุ ท.ท.ท.ตัดรายการปกติและรายงานวิกฤตการณ์สังหารนักศึกษา ที่หน้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และสถานการณ์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 รวมทั้งได้สั่งการให้สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 9 ออกข่าวและภาพเหตุการณ์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในขณะที่สื่อวิทยุบางสถานีได้ปิดเป็นข่าวนี้อย่างสิ้นเชิง หนังสือพิมพ์บางฉบับตกเป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อและก่อให้เกิดความเข้าใจผิด จนสถานการณ์เลวร้ายมากขึ้น จนมีผู้เสียชีวิตจากการสังหารจำนวนมาก

อิทธิพลของการเสนอข่าวทั้งสถานีวิทยุท.ท.ท.และสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 9 ทำให้คนไทยได้รับรู้เหตุการณ์เลวร้าย รวมทั้งความรุนแรงของฝ่ายทหารและตำรวจ ตลอดจนกลุ่มอันธพาลการเมืองที่เรียกตนเองว่า กระทิงแดง นักศึกษาจำนวนมากได้เข้าไปพร้อมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย นายสุธรรม แสงประทุม (2522) อดีตเลขาธิการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ได้บันทึกไว้ในหนังสือ ผมผ่านเหตุการณ์ 6 ตุลาคม มาได้อย่างไร ว่า “เช้าวันนั้น ก่อนมมูออกจากบ้านในวันที่ 5 แม่ไม่คิดเลยว่า จะเป็นการจากไปอย่างไม่มีวันกลับ

ของลูกชาย นำเสียงเจ็บบ่ของมโนยังคงกังวานหูของแม่กระทั่งทุกวันนี้ มนุษย์ชอบปรึกษาหารือแม่เสมอ ก่อนทำสิ่งใดลงไป ศูนย์นิติศกเขาได้ขออนุญาตต่อนายกรัฐมนตรีอย่างถูกต้องตามกฎหมายแล้ว เขาชุมนุมกันอย่างสันติเพื่อต่อต้านถนอม จอมเผด็จการ อย่างสันติ ผมจะไปร่วมชุมนุมกับเขา นะแม่นะ ทั้งรักและห่วงใย แต่แม่เข้าใจว่า ลูกเป็นคนดี จึงไม่ได้เอ่ยปากห้ามปราม นอกจากเตือนให้ระมัดระวังตัว แม่ได้ติดตามฟังข่าวของลูกๆ ด้วยความห่วงใย ข่าวจากวิทยุขานเกราะวันนั้น ปลุกกระดมคำว่า นักศึกษาจนแม่ทนฟังไม่ได้ แต่ภาพที่ถ่ายทอดทางทีวีช่อง 9 วันนั้น ทำให้แม่เป็นลมทันที คืนนั้นทั้งคืนแม่นอนผวา ภาพเหล่านั้นยังคงติดตาแม่อยู่กระทั่งทุกวันนี้”

และในข้อความอีกตอนหนึ่งได้ระบุถึงผลกระทบจากการเสนอภาพข่าวในเหตุการณ์ครั้งนั้น นายสุธรรม แสงประทุมกล่าวในระหว่างถูกคุมขังว่า “ตอนบ่ายเดือนเมษายนวันหนึ่งท่ามกลางเปลวแดดที่ร้อนระอุ ผมได้รู้จักกับคุณชายอายุ 83 ปี มีผู้หญิงวัยกลางคนคอยจูบและประคองประคอง ท่านบอกว่า จะมาเยี่ยมลูกๆ 6 ตุลาคม คุณชายบอกกับผมว่า ดูข่าวจากโทรทัศน์แล้วรู้สึกสะเทือนใจมาก จึงอยากมาให้กำลังใจ ”

นายพิเชียร อำนางวรประเสริฐ (2527) นายกองค้การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ได้บรรยายภาพเหตุการณ์ผ่านจอทีวีช่อง 9 ได้อย่างชัดเจนว่า “นับจากวินาทีนั้นเป็นต้นมา ภาพของความหฤโหดชนิดที่ไม่มีใครคาดคิดว่า จะเกิดขึ้นในบ้านเมืองพุทธของเรา ก็ทยอยปรากฏให้เห็นผ่านทางจอทีวี ซึ่งสรรพสิริ ผู้อำนวยการโทรทัศน์ช่อง 9 ขณะนั้นถ่ายทอดสดออกมาให้ประชาชนเห็นกันชัด ๆ นับตั้งแต่ภาพนักศึกษาถูกจับเผาไฟทั้งเป็น ภาพนักศึกษาถูกจับเอาเชือกรัดคอลากไปจนทั่ว แล้วจับแขวนคอ ตีด้วยเก้าอี้เหล็ก ภาพนักศึกษาถูกรุมกระต๊อบอย่างไม่ยั้ง ภาพนักศึกษาหญิงถูกกระทำทารุณกรรม นักศึกษาหญิงถูกข่มขืน เอาถ่มดอกกอดดอกของลับ ภาพนักศึกษาหญิงชายถูกบังคับให้ถอดเสื้อออกกลานไปตามสนามหญ้า มีทหารตำรวจถือปืนกลจ่ออยู่รายรอบ คอยเตะตบเอาด้วยความชอบใจ มันเป็นภาพที่แสดงออกถึงความโหดเหี้ยมของฝ่ายขวา ซึ่งกระทำกับเด็กนักศึกษาที่มีแต่สองมือเปล่า และไม่มีทางต่อสู้ นี่หรือคือความยุติธรรม นี่หรือคือความถูกต้องที่ฝ่ายทหารพอใจ”

ดร.ป๋วย อึ้งภากรณ์ (2536)อดีตรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในระหว่างเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ได้กล่าวไว้ในหนังสือ คำให้การของดร.ป๋วย อึ้งภากรณ์ กรณีเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ว่า “ในคืนวันที่ 5 ต่อวันที่ 6 ตุลาคม สถานีวิทยุ ท.ท.ท.ได้พยายามเสนอข่าวเกี่ยวกับการชุมนุมประท้วงอย่างเป็นทางการ แต่สถานีวิทยุขานเกราะไม่พอใจ เพราะท.ท.ท.เสนอความจริง ทำให้การปลุกกระดมของขานเกราะเสียหาย จึงได้ประณามท.ท.ท.อยู่ตลอดเวลาด้วย ครั้นมีการรัฐประหารขึ้น ก็ได้มีการปลดผู้รับผิดชอบทางท.ท.ท.ทั้งวิทยุและโทรทัศน์นี้ออกโดยไม่มีเหตุผล”

นายสรรพศิริ ได้กล่าวถึงการเสนอข่าวเหตุการณ์ครั้งนั้นว่า

“เด็กอาจจะถ่มน้ำลายใส่ผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่อาจจะเตะเด็ก เขกหัวเด็ก แต่นี่ผู้ใหญ่เอาไม้ตีหัวเด็ก ผมว่ามันเกิน ไป ผมก็เลยไปบอก ชาวบ้านเขี้ยวๆว่า ผู้ใหญ่แก้งเด็ก แต่ไม่สามารถทำให้ผู้ใหญ่วาง ไม้ ผมคิดว่า ทำอย่างดีที่สุด ถ้าผมมีปืนอยู่ในมือผมอาจยิงผู้ใหญ่คนนั้น อย่างน้อยก็ขาหัก トラบโด ที่ทำในสิ่งที่ถูกต้องผมทำเต็มที่ กำลังนั้นผมออกดาวเทียมได้ ผมออกให้โลกเป็นพยาน ”
(สรรพศิริ วิจารณ์, สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2540)

ในขณะที่ผู้นำนิสิตนักศึกษาหลายคนถูกจับเข้าคุก นายสรรพศิริ แม้ไม่ได้เข้าร่วมการประท้วงแต่ผลลัพธ์จากการทำให้หน้าที่สื่อสารมวลชนอย่างตรงไปตรงมา ก็ทำให้ถูกคณะกรรมการปกครองแผ่นดินที่มีพลเรือเอกสงัด ชลออยู่เป็นประธานสั่งปลดจากตำแหน่ง นายสรรพศิริ กล่าวถึงเหตุการณ์วันนั้นว่า “ ตอนเย็นวันนั้น อยู่กับพรรคพวก มีเป๊ยก สัมมาพันธ์ ผ.อ.วิฑู ประสงค์ ละออปักฉิม วิฑูแถลงว่า ปฏิวัติ ผมก็รู้เลยว่า เสร็จแน่ รวบรวมปืนส่วนตัวใส่กาละมัง ผ่ากวนิง หัวหน้าฝ่ายข่าว ถูกปลดออก เป็นคำสั่งออกทีวี ”(สรรพศิริ วิจารณ์, สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2540)

ชีวิตของสรรพศิริ ประสบเคราะห์กรรมเพิ่มเติม โดยถูกอัยกัทรพย์สินของตนเองและครอบครัว ถูกถ่มแก๊งพิษองล้มละลายถูกอัยกัทรพย์ หมคทรัพย์สิน ต้องไปบวช และสึกออกมาทำไร่ของหลานชายที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เป็นเวลาถึง 10 ปีสรรพศิริจึงสามารถคืนสู่สถานภาพเดิม โดยได้เป็นอาจารย์สอนพิเศษในคณะนิเทศศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับเลือกเป็นกรรมการที่ปรึกษาของสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 และช่อง 7

จากคุณงามความดีและจากการยึดมั่นในวิชาชีพนักการสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ของนายสรรพศิริ วิจารณ์ ทำให้ในปี พ.ศ.2532 สภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จึงได้มอบ ปริญญาวารสารศาสตร์คุณูปกัฒนจิตกิตติมศักดิ์ให้เป็นเกียรติแก่ สรรพศิริ วิจารณ์ นักสื่อสารมวลชนทางด้านโทรทัศน์ที่ยึดมั่นในจรรยาบรรณ ในคำประกาศสดุดีเกียรติคุณได้กล่าวว่า “นายสรรพศิริ วิจารณ์ ได้ตั้งอุดมการณ์ไว้ว่า ข่าวคือศักดิ์ศรีของสื่อมวลชน การเสนอข่าวต้องยึดหลักการ ที่สำคัญที่สุดคือ ต้องทำให้ผู้รับรู้ถึงสถานการณ์ที่เป็นอยู่ทั้งทางด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ การครองชีพ เพื่อจะได้ให้ผู้รับได้ใช้เป็นข้อมูลวินิจฉัยด้วยตนเอง นักข่าวที่ดีต้องมีหน้าที่เสนอเรื่องที่เป็นจริง ไม่มีหน้าที่ไปบิดเบือนให้เกิดผลประโยชน์แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด ด้วยอุดมการณ์และจรรยาบรรณของนักสื่อสารมวลชนที่

ข้อศัคย์สุจริตนี้เอง ทำให้สรรพสิริ วิริยศิริได้รับผลกระทบทางการเมือง ถูกไล่ออกจากงานและถูกยึดทรัพย์สินในที่สุดถึง 3 ครั้งด้วยกันคือ พ.ศ.2500 พ.ศ. 2511 และเมื่อวันมหาวิปโยค 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 แต่เหตุการณ์เหล่านี้ไม่เคยทำให้นายสรรพสิริ วิริยศิริทรยศต่อวิชาชีพเลย ”

การศึกษาชีวิตและงานของนายสรรพสิริ วิริยศิริ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจทั้งในแง่การบุกเบิกข่าวโทรทัศน์เป็นคนแรก และการดำรงความเป็นนักสื่อสารมวลชนที่มีจรรยาบรรณ โดยเฉพาะโทรทัศน์เป็นสื่อที่ทรงอิทธิพลสูงทั้งให้คุณและให้โทษแก่บุคคลต่างๆ ที่ปรากฏในข่าว นักข่าวโทรทัศน์รวมทั้งผู้บริหารข่าวโทรทัศน์ จึงได้รับการคาดหวังจากฝ่ายปกครองและฝ่ายอื่นๆ ในการเสนอข่าว โดยเฉพาะในขณะที่เกิดเหตุการณ์รุนแรงทางการเมืองในประเทศ สรรพสิริมีหลักการอย่างไรและแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างไร ในบริบทของสังคมของแต่ละช่วง นายสรรพสิริได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับวงการสื่อสารมวลชนทั้งด้านข่าวโทรทัศน์ ข่าววิทยุและต่อมาเมื่อถูกปลดจากงานประจำ ก็เข้าสู่วงการโฆษณาทางโทรทัศน์ในยุคเริ่มแรก ทั้งนี้การก้าวอย่างของนายสรรพสิริในแต่ละบทบาท แม้จะต้องปรับตัวตามสภาพการณ์และถูกแรงบีบคั้นในด้านต่างๆ แต่ก็ยังคงประดับประดาความเป็นนักสื่อสารมวลชนที่ดี

การศึกษาในเรื่องนี้อาจจะเป็นแนวทางแก่นักสื่อสารมวลชนรุ่นต่อไป โดยเฉพาะด้านโทรทัศน์ได้ยึดเป็นแนวทางดำรงสถานภาพของนักสื่อสารมวลชนที่ดีที่ยังคงจรรยาบรรณของตนไว้ได้ในประเทศไทยหรือจะเป็นในต่างประเทศก็ตาม อาจจะมีนักข่าวฝีมือดีที่มีความสามารถหลายต่อหลายคน แต่จะหานักข่าวที่มีอุดมการณ์ เอาชีวิตตนเองและครอบครัว เข้าแลกกับความมีจรรยาบรรณและความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ น่าจะเป็นสิ่งที่หาได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกาลเวลาที่ผ่านล่วงเลยไป ได้พิสูจน์ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงคุณสมบัติทั้งสองอย่างของนายสรรพสิริ ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งในการศึกษาชีวิตและผลงานของนายสรรพสิริ วิริยศิริ ซึ่งนับวัน จะหานักข่าวและผู้บริหารงานข่าวที่มีคุณลักษณะเช่นนี้ ได้ยากขึ้นทุกที

ปัญหาคำถามวิจัย

1. สรรพสิริ วิริยศิริ มีบทบาทและความสำคัญต่อวงการสื่อสารมวลชนไทยอย่างไร
2. สภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในขณะนั้น ส่งผลอย่างไรต่อชีวิตและการทำงานของสรรพสิริ วิริยศิริ
3. มีอุปสรรคอะไรบ้างในชีวิตการทำงานของสรรพสิริ วิริยศิริ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาชีวิต แนวคิด การตัดสินใจและการทำงานของนายสรรพศิริ วิริยะศิริระหว่างช่วงเวลา พ.ศ.2463 - 2519
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทย กับการทำงานของสถาบันสื่อสารมวลชนที่นายสรรพศิริ วิริยะศิริ ดำเนินการอยู่ในแต่ละช่วงเวลา
3. เพื่อศึกษาคุณภาพการที่นายสรรพศิริมีต่อสถาบันสื่อสารมวลชนของไทย โดยเฉพาะในแง่ข่าวสาร

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาชีวิตและการทำงานของนายสรรพศิริ วิริยะศิริ ระหว่าง พ.ศ. 2463 ถึง พ.ศ. 2519 ทั้งนี้โดยเริ่มจากครอบครัว การศึกษาทั้งในระบบการศึกษา และนอกระบบ การเข้าสู่ชีวิตการทำงานทางด้านสื่อสารมวลชน จนถึงเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ซึ่งนำไปสู่การยุติการทำงานในฐานะสื่อมวลชนของรัฐ

นิยามศัพท์

1. อุดมคติ หมายถึง หลักการทางความคิดที่ฝังงมในวิชาชีพสื่อสารมวลชน ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการทำงานสื่อสารมวลชน
2. บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด หมายถึง รัฐวิสาหกิจที่ดำเนินการด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งแรกของประเทศไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแบบอย่างในการทำงานสื่อสารมวลชนโดยเฉพาะด้านข่าวโทรทัศน์
2. เป็นแนวทางในการดำรงความเป็นนักสื่อสารมวลชนและความคิดริเริ่มที่นำไปสู่การทำงานด้านข่าวสาร เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการพัฒนาของสังคมโลกและสังคมไทย
3. ใช้เป็นเอกสารอ้างอิงกันคว้า สำหรับผู้ที่จะศึกษาความเป็นมาและการทำงานด้านข่าวโทรทัศน์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย